

**NEKAJ O DOGODKIH
IZ NAŠE VASI IN
ZAGRAŠKEM GASILSTVU,
DELO V DRUŠTVU 2016-2026**

**80 let
PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA
ZAGRADEC PRI GROSUPLJEM**

NEKAJ O DOGODKIH IZ NAŠE VASI IN O ZAGRAŠKEM GASILSTVU

»Kam le čas beži ... ?«

NA ZAČETKU SPREHOD SKOZI DOGODKE ZADNJEGA DESETLETJA!

Že tu pa imam težavo, kako jih sestaviti in kateri je pomembnejši med njimi. Pa vseeno upam, da ne bom komu storil krivico, če jih nanizam takole:

- Od leta 2008 do 2023 je bil tri mandate predsednik PGD Zagradec pri Grosupljem Matic Miklič, od 2023 naprej pa je predsednik gasilski častnik 1. stopnje in poklicni gasilec Grega Kastelec.

- 7. 5. 2016 smo praznovali okroglo obletnico s sv. mašo ob Florjanovem v cerkvi sv. Martina pod Boštanjem, nato nadaljevali s povorko in proslavo pri gasilskem domu v Zagradcu.

- Organizirali smo več zabavnih tekmovanj v vlečenju »gasilske C cevi« (vrvi) za Lambergov pokal, poimenovan po prvem graščaku bližnjega Boštanja in takratnem deželnem glavarju Jakobu Lambergu, ki je leta 1549 začel graditi velik renesančni utrdbeni grad na nekdanjem gradišču, kjer so živeli GRADČANI. Prvotno naselje je bilo zapisano »In Gratez« ali tudi Burg-Stall. Prav on pa je tedaj prebivalce presellil na sedanjo lokacijo.

- Mlajši gasilci so v letih 2016 in 2017 neizkoriščeno podstrešje gasilskega doma preuredili v večnamenske prostore. Izdelali so montažne stene in strope, termo izolacijo in vso potrebno električno, vodovodno, kanalizacijsko in klimatizacijsko napeljavo.

- V teh prostorih so lahko tudi pozimi vadili mladi gasilci, organizirali smo zборе, sestanke in srečanja. Med letoma 2017 in 2019 so v teh prostorih trenirale tudi gasilke PGD Račna in PGD Ivančna Gorica – slednje so pozneje postale državne prvakinje.

- Od leta 2017 do 2019 (po epidemiji covid-19 pa še na posameznih pokalnih tekmah vse do letos) je tekmovalna enota članov A nastopala v disciplini hitrega spajanja sesalnega voda širom po Sloveniji, v Avstriji in na Hrvaškem. Osvojili so več prvih mest.

- Med drugim so leta 2018 kar dvakrat izboljšali državni (in evropski) rekord in 24. 2. 2018 v Zalogu pri Cerkljah na Gorenjskem dosegli čas 12,93 sekund, ki ga do danes ni še nihče izboljšal.

- V teh desetih letih (razen v letih 2020 in 2021, ko so veljali ukrepi zaradi omejitve epidemije covid-19) so se udeleževali tudi več drugih gasilskih tekmovanj, kjer so dosegali visoke uvrstitve ter se kar trikrat uvrstili na državna gasilska tekmovanja in kvalifikacije za gasilske olimpijske igre.

Ekipa PGD Zagradec pri Grosupljem je 24. 2. 2018 v Zalogu pri Cerkljah na Gorenjskem izvedla vajo SPAJANJA SESALNEGA VODA v času 12,93 sekunde in s tem postavila državni rekord, ki velja še danes.

Lambergov grb

- Več članov iste ekipe je sodelovalo tudi v štafeti Red Bull na planiški velikan-ki (dvakrat tudi na podobnih tekmovanjih v Avstriji). Med ekipami gasilcev, policistov, pripadnikov Slovenske vojske in gorskih reševalcev so zmagali kar trikrat.
- 9. marca 2019 nam je Gasilska zveza Slovenije zaupala organizacijo zaključnega pokalnega tekmovanja v spajanju sesalnega voda, ki smo ga izvedli v šolski telovadnici na Polici.
- Leta 2019 smo zamenjali staro gasilsko vozilo Fiat Ducato GVM-1 z novim vozilom Renault Master Passenger. Njegov blagoslov in uradni prevzem smo načrtovali v naslednjem letu, vendar nam je to preprečila pandemija covid-19.
- Naš član Jože Miklič že od leta 1995 vodi komisijo za zgodovino pri Gasilski zvezi Grosuplje. Skupaj s sodelavci je zbral obsežno gradivo iz različnih arhivov in drugih virov za vseh 18 PGD-jev v zvezi ter sodeloval pri pripravi, urejanju in računalniškem oblikovanju več zbornikov društev in Gasilske zveze Grosuplje.
- Poleg teh zbornikov so na spletni strani Gasilske zveze Grosuplje (na pove-zavi <https://gzgrosuplje.si/zgodovina/>) objavljeni tudi vsi drugi zborniki, ki so jih v zadnjih 30 letih izdala gasilska društva v GZ Grosuplje. Trenutno je objavljenih 18 publikacij, zbirka pa se bo dopolnjevala tudi v prihodnje.
- V zadnjih letih se je v naše vrste vključilo več mladih. Letos smo na občin-skem gasilskem kvizu v Žalni sodelovali z ekipami, v kateri je bilo za nas rekordnih 20 mladih gasilcev, starih od 7 do 16 let. Delež mladih se je od leta 2016 iz 17 % povečal na 27 % vsega članstva. Za tako majhno društvo je to izjemen dosežek. Mladi se v ga-silskem domu in na njegovem dvorišču srečujejo in družijo tudi ob različnih športnih dejavnostih (košarka, namizni tenis, ročni nogomet, pikado ...).
- 24. maja 2025 smo organizirali občinsko gasilsko orientacijo za mlade gasil-ce, ki se jo je udeležilo 97 tekmovalnih ekip, kar je bilo največ doslej v okviru Gasilske zveze Grosuplje. Za naše društvo in vas je bil to velik logistični izziv, saj se je tekmo-va-nja skupaj z vodstvom, sodniki, mentorji in navijači udeležilo skoraj 500 ljudi.
- V gasilskem domu in ob njem se odvijajo tudi razna druženja ob rojstnih dne-vih in drugih osebnih praznovanjih naših članov in članic, ob fantovščinah in dekljiš-činah ter postavljanju mlajev, občasno pa imajo v njem tudi razne sestanke druga društva-skupnosti.

Pa še bi lahko našteval!

Na Boštanju je leta 1549 deželni glavar Jakob Lamberg začel graditi nov grad. Iz dotedanjega gradišča je Gradčane preselil na novo lokacijo ZA GRADEC. – Slika na steni dvorane gasilskega doma v Zagradcu, ki sem jo leta 1992 narisal po Valvasorjevi grafiki gradu Boštanj in z montažo vasi po fotografiji Zagradca iz leta 1932.

V tem času pa se v samem območju, ki ga pokriva naše društvo (vasi Lobček in Zagradec), ni prav veliko spremenilo. Ljudje smo se postarali za 10 let, le na srečo se je v vaseh rodilo nekaj več otrok kot je to v slovenskem povprečju. Vsak pa si poskuša reševati na svoj način v družinskem krogu trenutne tudi dokaj nestabilne in nepredvidljive družbene in osebne situacije, ki niso rožnate.

K temu dodajmo še podatek, da sta bila nekoliko pred tem obdobjem v postopkih na občinski in državni ravni sprejeta odlok in uredba o razglasitvi Radenskega polja v krajinski park, a okoliški ljudje imamo zaradi tega le nekoliko več težav. Nedavni rezultati analiz o kakovosti voda z Inštituta za raziskovanje Krasa ZRC SAZU so bili v glavnem negativni, kar pomeni, da tudi nova centralna čistilna naprava še ne deluje zadovoljivo. Se pa radi na okoličane, še posebej na včasih nekoliko razposajene mlade, spravljajo z raznimi ukrepi razni kvazi ekologi in celo redarske službe, kdaj pa bodo dokončno uredili v vseh okoliških vaseh fekalne kanalizacije, pa nam zaenkrat ne zna odgovoriti nihče.

POJDIMO NA HITRO ŠE V ČAS PRED 1. SVETOVNO VOJNO!

Če se ozremo stoletje in pol nazaj, lahko ugotovimo, da je takrat pretežno kmečka vas živila razmeroma umirjeno življenje. Precej ljudi je bilo povezanih z gradom Boštanj, še več pa z Župnijo Žalna, kjer so se začeli tudi prvi zametki osnovnošolskega izobraževanja, in nato še kulturnega in prosvetnega delovanja.

Res je! Vsake toliko časa je katero od okoliških vasi prizadela nesreča: poplava, požar ... Včasih je zgorelo tudi več hiš in poslopij. Naštejmo samo nekaj nesrečnih dogodkov iz bližnje okolice!

V Šmarju je leta 1864 izbruhnil velik požar, v katerem je zgorelo 9 hiš in številna gospodarska poslopja.

Leta 1891 je zaradi igre župnikovega nečaka zgorela streha hleva pri župnišču na Kopanju.

Na veliko noč, 14. 4. 1895, je prizadel rušilni potres z ocenjeno magnitudo 8. do 9. stopnje po evropski potresni lestvici tudi naše kraje. V naslednjih desetih dnevih se je zvrstilo še okoli 100 popotresnih sunkov. Bilo poškodovanih več zatre-pov, frčad in dimnikov, stavbe so bile tudi precej razpokane. Na Praproškem gradu se je porušil osrednji del z veliko avlo, ki je pozneje niso več obnovili, zato še danes kličeta dve grajski

Leta 1867 so v Žalni začeli izvajati pouk v novozgrajeni šoli na cerkvenem zemljišču. Šolski okoliš je sprva obsegal vasi: Blato, Gatina, Malo Mlačevo, Veliko Mlačevo, Boštanj, Zagradec, Plešivica, Žalna in Luče.

stavbi k obnovi. V cerkvi pod Boštanjem so med oboke vgradili močne železne vezi.

O potresu mi je večkrat govorila moja stara mama Marija - Taja, ki je bila takrat stara tri leta. Spominjala se je, da so hiše popravljali še več let po nesreči. Pri naši, Mencalovi hiši sta se podrli oba zatrepa, ki so ju potem zabili le z deskami.

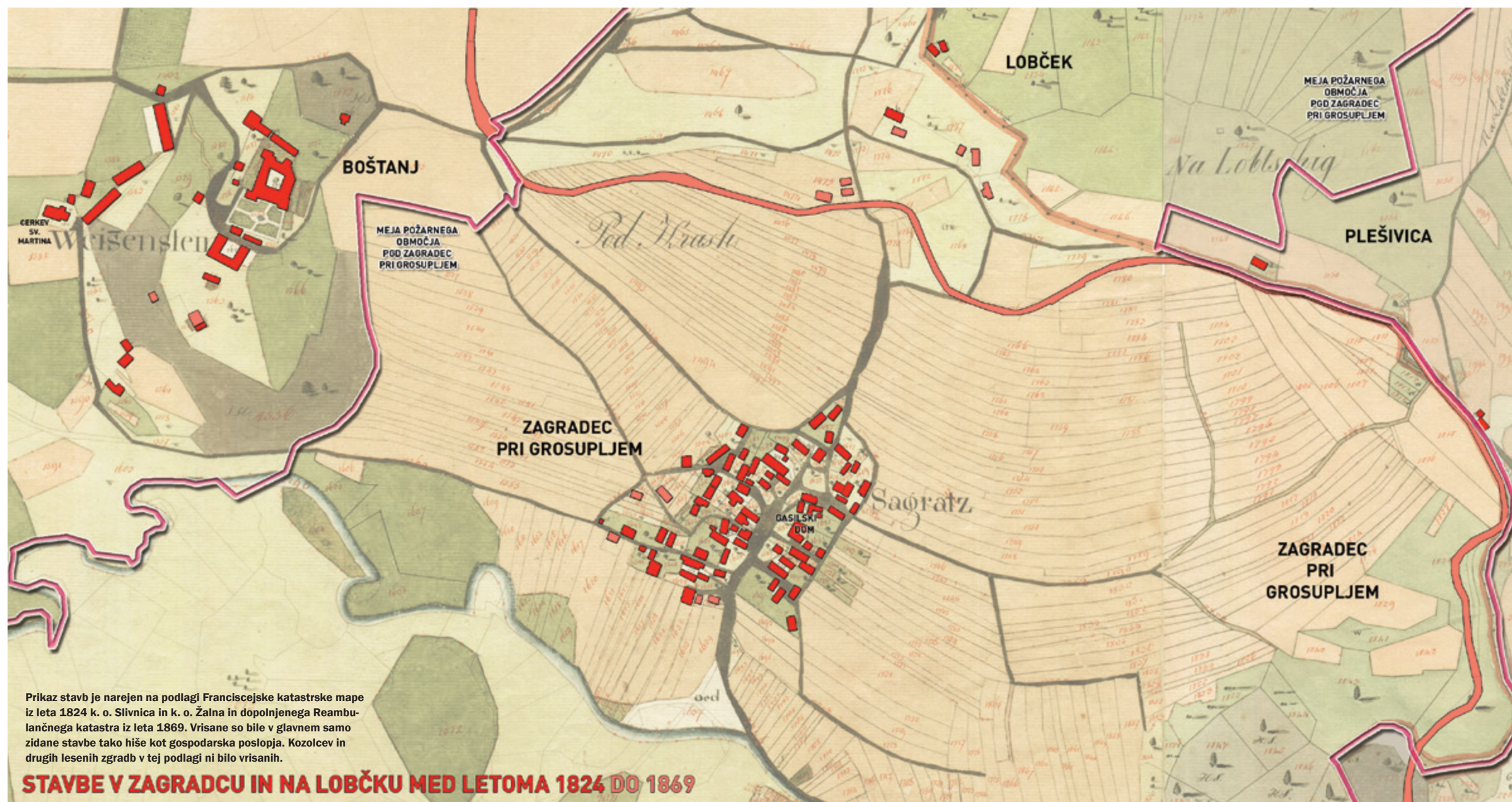
Dne 22. 10. 1896 je velik požar zajel Veliko Mlačevo. Domnevno so ga zanetili otroci. Požar se je iz skednja razširil še na štiri sosednja gospodarska poslopja.

Leta 1898 so v Ponovi vasi zgorele 4 hiše (Martinceva, Mijavčeva, Franceva in Gričarjeva) ter več gospodarskih poslopij.

Leta 1899 je pogorel večji del vasi Velika Loka.

Leta 1901 je strela udarila v zvonik na Kopanju in poškodovala tudi krstni kamen.

Istega leta, 16. 11., so Radensko polje prizadele poplave, ki so poplavlile nižje ležeče hiše in gospodarska poslopja v okoliških vaseh.

Dne 1. 11. 1912 je med sveto mašo na Gatini na Spodnjem Blatu izbruhnil požar, v katerem so pogoreli hlev, pod in polovico kašče.

Prav zaradi teh dogodkov so v Grosupeljski kotlini ustanovili nekaj požarnih bramb – Šmarje (1881), Št. Jurij (1902), Grosuplje (1909), Račna (1911) in Malo Mlačevo (1914).

Prišla je prva svetovna vojna. Čeprav so bitke potekale daleč od naših krajev, predvsem po hribovju okrog »krvave« Soče, je je po vpoklicu avstroogrskoe monarhije na teh bojnih linijah služilo kar precej naših prednikov. Prek župnij in humanitarnih organizacij so za vojake na fronti zbirali razne pripomočke, da bi jih varovali pred zimo in slabim vremenom. Za Staro pošto na Brvacah pri Grosupljem je bila v nekdanjih hlevih urejena tudi klavnica, kjer so zbirali živali za zakol in meso po železnici pošiljali v zaledje fronte.

Ljudje so v tem obdobju pogosto dajali zaobljube »za sreč-

no vrnitev iz vojske«. Na to v naši vasi še danes spominjata dve kapelici – Turkova s podobo Lurške Matere Božje in Vrčeva (vaška) s kipom Marije z Jezusom v naročju. Postavljeni sta bili v spomin na vojaka, ki se nista vrnila domov. Z namenom za srečno vrnitev iz vojske je kapelico na vrhu hrička Lobček zgradil tudi Martin Brlan, ki pa se je iz vojske srečno vrnil. V kapelici je podoba Srca Marijinega. V Zagradcu stoji še ena kapelica na vogalu Novljanove parcele ob križišču poti iz spodnjega in zahodnega dela vasi proti Velikemu Retju ter proti cerkvi sv. Martina pod Boštanjem. Ta kapelica je bila vrisana že v franciscejski kataster leta 1824, ker je tod potekala glavna vaška pot iz vasi.

Zanimivo je tudi, da v celotni župniji Žalna ni nobene nagrobne plošče ali spominskega obeležja, ki bi bil posvečen padlim vojakom iz prve svetovne vojne. Razlog za to bomo našli nekoliko pozneje, ko bomo spoznali še dva pomembna dogodka v župniji Žalna.

Grad Boštanj z zahodne strani s pogledom proti vhodu in baronovemu stolpu.

KATASTROFALEN POŽAR V ZAGRADCU

Najprej se ustavimo pri katastrofalnem požaru, ki je prizadel našo vas. Dne 8. julija 1919 je nepremišljeni Škrjančev Tonček v kozolcu »preizkušal«, ali suhe ječmenove rosine gorijo. Ogenj je v trenutku zajel ves ječmen, nato še celoten kozolec. Da je bila nesreča še hujša, je kozolec stal na jugozahodnem robu vasi in prav tistega dne je z jugozahoda močno pihal veter. Goreča ječmenova slama je začela leteti po zraku in padala na številna s slamo krita gospodarska poslopja ter stanovanjske hiše.

Zgorelo je 27 hiš in 58 gospodarskih poslopij, poginilo je tudi 8 govedi in 20 prašičev. Uničena je bila vsa krma in zaloge hrane za ljudi, obleke, pohištvo ... Brez strehe nad glavo je ostalo 200

ljudi. Po pripovedovanju naj bi na robu vasi ostale samo tri hiše. Presenetljivo je požar preživela tudi naša lesena kašča iz brun, pokrita s slamo, ki je stala na zahodnem robu vasi. Hiša, toplar kozolec z vrhnjim podom ter še dodatne svislj za seno so zgoreli.

Ljudje so po nesreči spet stopili skupaj in začeli znova – iz nič. Pomagali so okoliški prebivalci. Še posebej se je izkazal žalski župnik Ivan Drešar, ki je v župnijo prišel marca 1919, le nekaj mesecev pred požarom, in tam ostal do marca 1920. V tem času sta bili ob nedeljah dve sveti maši. Kot župnijski upravitelj je podpiral prebivalce Velikega in Malega Mlačevega ter tedanje Boštanjске vasi za ustanovitev župnije v Boštanju. Bil je zelo sposoben župnik. Prek župnije je organiziral pomoč za pogo-rele Zagradčane in spodbujal ljudi po okoliških vaseh, da so jim pomagali. A ker mu nekateri niso bili naklonjeni, so ga ovajali na škofiji. Morda je njegov hiter odhod eden od razlogov, da pozneje ni bilo nikogar, ki bi poskrbel za zapis imen domačinov padlih v prvi svetovni vojni?

Naj še dodam, da je precej mladih ljudi iz žalske župnije že pred prvo svetovno vojno odšlo na delo v Ameriko. Ko so prejeli pošto o požaru v Zagradcu, so začeli zbirati denar za pomoč pogo-relim vaščanom. Denar je zbiral eden od Zagradčanov, vendar prizadeti vaščani tega denarja niso nikoli prejeli. Šele desetletja pozneje so izvedeli, da ga je samopašni malopridnež porabil zase. A tudi malopridnežu prisvojeni denar ni veliko koristil. Res si je zgradil za tiste čase lepo hišo in največje ter najsodobnejše gospodarsko poslopje v vasi. Pozneje pa se njegovi otroci niso mogli dogovoriti, kdo bo prevzemnik velike kmetije. Poleg tega jih je druga svetovna vojna razdelila na dve sovražni strani. Dediščina še danes ni dokončno urejena, gospodarsko poslopje pa se je že zdavnaj porušilo in ga prerašča gosto grmovje.

Grad Boštanj z zahodne strani nekaj let pred 2. svetovno vojno.

Po velikem požaru so tudi ljudje v okoliških krajih ustanovili še nekaj novih gasilskih društev – Žalna (1920), Spodnja Slivnica (1924) in Velika Loka (1925).

Življenje v vasi je počasi teklo naprej. Ljudje so bili še vedno povezani z manjšimi kmetijami. Gospodarska kriza v tridesetih letih pa je še marsikoga prisilila v iskanje dela v tujini. V Ameriko je odšel tudi moj dedek Janez. Odšel je kmalu po rojstvu tretjega sina - mojega očeta Jožeta, ki je bil ob njegovem odhodu star komaj tri leta, njegov brat Alojz pet in Ivan sedem let. A že po dobrih petih letih se je dedek vrnil domov, ker je med delom v cementarni zbolel za silikozo na pljučih. Po treh letih hiranja je leta 1939 doma umrl.

2. SVETOVNA VOJNA IN ŽIVLJENJE PO NJEJ

O drugi svetovni vojni sem v preteklosti že precej raziskoval. Ugotavljal sem, da je bilo v grosupeljskem okolju, zlasti od začetka leta 1942 do konca avgusta istega leta, s strani komunistične gverile pobitih veliko nedolžnih ljudi, območje pa je potem zaznamovala tudi državljanska vojna. Med vojno je bilo požganih in bombardiranih veliko hiš in gospodarskih poslopij, tudi v Zagradcu. Številni ljudje so izgubili življenje ali pa so bili trajno poškodovani – telesno in duševno. Še več jih je bilo pobitih po koncu vojne, le redkim je uspelo pobegniti.

O teh dogodkih tokrat ne bom podrobneje pisal, saj si njihove usode zaslužijo bolj temeljit zapis.

Povojne razmere v naši vasi so bile zelo težke. Jasno: razmerje med »zmagovalno« in »poraženo« stranjo je bilo po koncu vojne močno nagnjeno v korist prve, posledice pa smo na različnih področjih občutili tudi tisti, rojeni deset in več let po vojni.

Fotografija gledališke skupine zagraških gasilcev po predstavi Živ pokopan leta 1960. Na skrajni desni strani fotografije je viden del gospodarskega poslopja (zidana kašča), ki so ga ponoči 11. novembra 1945 po ukazu pripadnikov UDBE požgali. Zgradba se je desno nadaljevala še več kot toliko, kolikor se je vidi na fotografiji. Ta del je bil zgrajen iz lesa, razen kamnitih temeljev, na katerih so stali stebri lesene zgradbe.

Vas Zagradec z gradu Boštanj leta 1932.

Nenazadnje! Tudi ustanovitev našega društva je bila posredno povezana s povojnimi razmerami in dogodki. Društvo je bilo ustanovljeno pod imenom Prostovoljna gasilska četa Zagradec - Grosuplje. Za boljše razumevanje se moram ponovno vrniti v jesen 1945 in pomlad 1946.

Dne 11. novembra 1945, na Martinovo nedeljo, ko je pri nas tudi žegnanje, so bile volitve. Za območje Zagradca in hiš na Lobčku, ki so tedaj spadale pod Zagradec, je bilo volišče v Vrjakovi hiši (po domače), hišni priimek je bil Tekavec. Na veliki domači bukovni mizi sta bili postavljeni skrinjici - črna za kralja Petra in rdeča za Tita. Poleg skrinjic je stal partizan knojevec s puško. Glasovalo se je s kroglicami.

Na volitve je prišla tudi Jakopova teta Franciška, pisala pa se je Rozman. Bila je neporočena. Svojo kroglico je spustila v kraljevo skrinjico. Kroglica je močno zaropotala, ko je zadela ob les. Teti se je to zdelo sumljivo, saj naj bi bile po zagotovilih vse skrinjice obložene s filcem ali žametom. Dejala je: »To pa ni pošteno.« Zapustila je volišče in odšla domov.

Čez nekaj ur je pri njej doma zagorelo. Ogenj je zajel veliko gospodarsko poslopje s podom, svislimi, lopo in kaščo. Samo manjši del objekta je bil zidan s kamenjem. Franciška je bila sama doma, saj so njen brat z ženo ter njuna mladoletna sinova in najmlajša, komaj nekajletna hčerka, tik pred koncem vojne odšli na Koroško, ker so med ljudmi zaokrožile zle slutnje, da bodo »vse verne ljudi pobili«. Zato so se Jakopovi odločili za odhod čez mejo. Ta odločitev ni bila sprejeta zato, ker bi kdo od njih pripadnik domobranske ali katerikoli druge protikomunistične strani, ampak zaradi strahu, ker je bilo že med vojno pobitih precej nedolžnih ljudi, ki niso bili v nobeni vojaški enoti in niso ovajali, čeprav so jim likvidatorji takšne očitke pogosto pripisali brez dokazov. Čez nekaj let se je Jakopovim uspelo pridružiti drugim civilnim beguncem, ki so nato odšli prek Italije v Argentino.

Jakopovo gospodarsko poslopje, ki je bilo takrat eno največjih v Zagradcu, je začelo močno goreti. V njem je bilo spravljeno veliko sena in druge krme, v kašči pa precej žita in suhih, tudi mesnatih jestvin. Teta in sosedje so začeli klicati na pomoč. Nekdo je sedel na kolo in odhitel po bližnje gasilce iz Mlačevega. Novica se je širila od ust do ust, podivjani plameni pa so se vedno bolj dvigali nad Zagradcem in s svojim

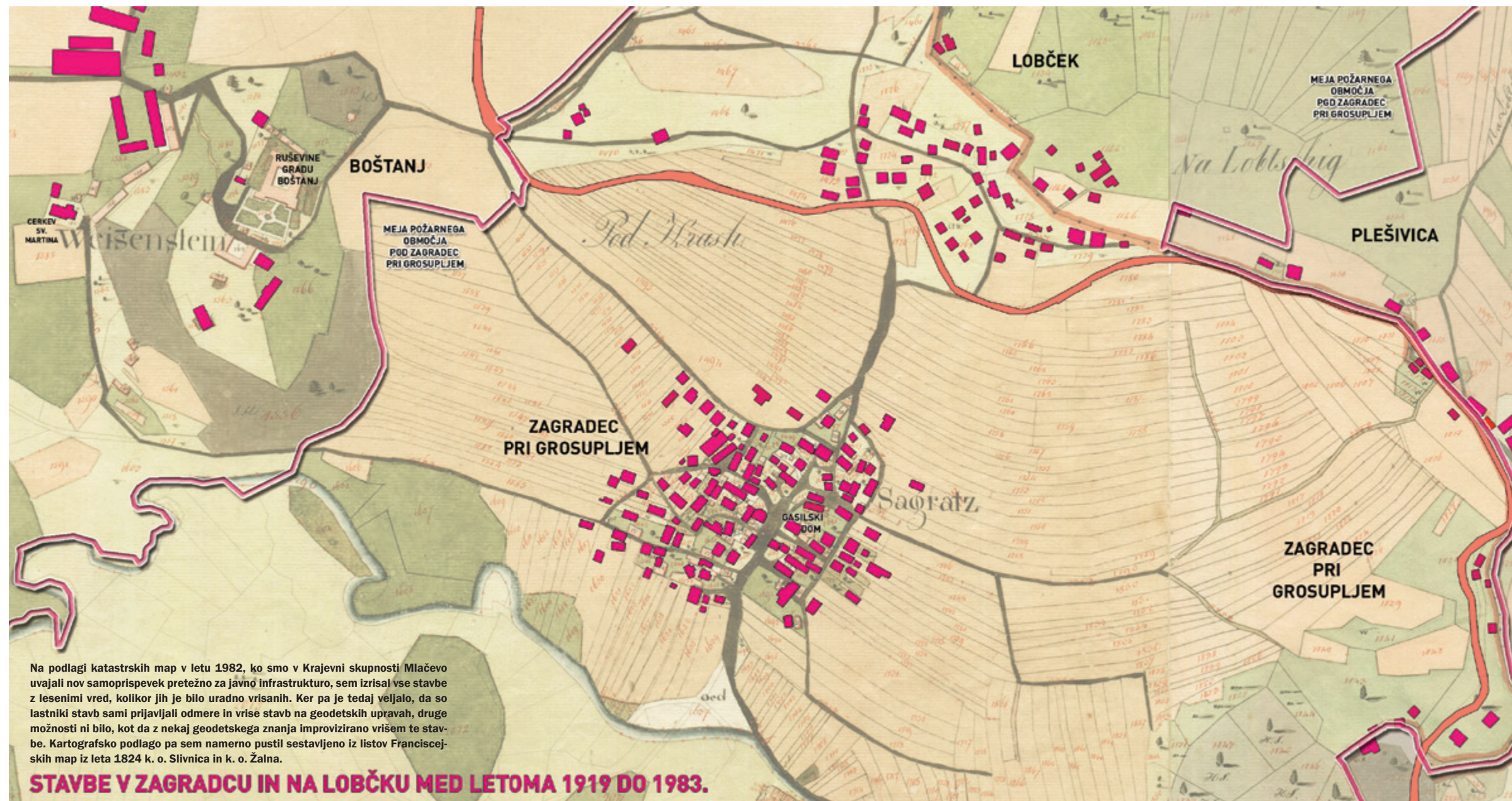

Hiša Jakopove tete Franciške okoli leta 1990, preden jo je kupil Ignac Jerovšek.

grozečim škrlatnim sijajem ponoči prebujali ljudi tudi za okoliškimi griči. Vsi so hiteli k požaru ...

Proti požaru je bilo namenjenih tudi nekaj ekip bližnjih gasilcev z ročnimi in motornimi brizgalnami. Natančno ne vemo, iz katerih društev so prihajali. Tega nam ne bi povedali niti miličniki na motorjih v usnjenih uniformah, ki so jih nadrejeni v Grosupeljski UDBI poslali na križišča v Grahovcu in na Lobčku, da so gasilcem preprečevali dostop do požarišča.

Številni gasilci so se morali obrniti, le redki posamezniki pa so pritekli v vas po bližnjicah prek njiv ter pomagali gasiti s škafi, vedri in lonci, saj drugega niso imeli na voljo. Vodo so nosili iz bližnjih vodnjakov pri Mežnarjevih, Fletnovih, Turkovih, Kastečevih, Brančkovih in verjetno še pri drugih domačijah. Kljub velikemu trudu je bil uspeh gašenja skromen. Les je gorel kot »purfel«, za nekoč mogočnim poslopjem je ostalo nekaj ožganih kamnitih zidov.

Na podlagi katastrskih map v letu 1982, ko smo v Krajevni skupnosti Mlačevo uvajali nov samoprispevek pretežno za javno infrastrukturo, sem izrisal vse stavbe z lesenimi vred, kolikor jih je bilo uradno vrisanih. Ker pa je tedaj veljalo, da so lastniki stavb sami prijavljali odmere in vrise stavb na geodetskih upravah, druge možnosti ni bilo, kot da z nekaj geodetskega znanja improvizirano vrisem te stavbe. Kartografsko podlago pa sem namerno pustil sestavljeno iz listov Franciscejskih map iz leta 1824 k. o. Slivnica in k. o. Žalna.

STAVBE V ZAGRADCU IN NA LOBČKU MED LETOMA 1919 DO 1983.

USTANAVLJANJE GASILSKEGA DRUŠTVA

Zagradčani so se po tej nesreči začeli pogovarjati, kako se zavarovati pred takimi okoliščinami.

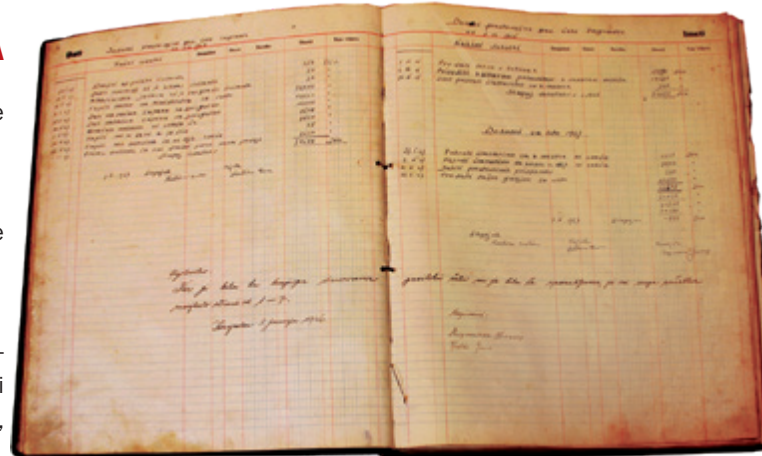
Dogovorili so se za ustanovitev gasilskega društva.

Že čez dobrega pol leta so ga ustanovili in leto dni pozneje že nabavili motorno brizgalno.

Težav v vasi pa še ni bilo konec:

Izrazito kmečka vas se je morala soočiti z nasilnim socialističnim podružbljanjem kmetijstva in drugih dejavnosti; sredi šestdesetih let tudi s »toplogrednimi arondacijskimi postopki«, ko je oblast še bolj pritiskala na kmete.

Ljudje so vedno bolj ostajali na obrobju.

Čeprav je bilo društvo pod imenom Prostovoljna gasilska četa Zagradec (Grosuplje) ustanovljeno na prvem občnem zboru 6. julija 1946, smo v stari blagajniški knjigi našli zapis z dne 5. junija 1946, kar kaže, da so z delom začeli že nekaj časa prej.

Vas Zagraдец z boštanskega gradu, kakršna je bila kmalu po 2. svetovni vojni.

Pogled na Zagraдец in poplave pod vasjo septembra 2010.

Nekoč dobro stoječe kmetije so začele hirati in v nekaj desetletjih propadle. Moški, pa tudi nekatere ženske, so si poiskali delo. Veliko jih je delalo kot čuvaji v različnih podjetjih, posamezniki so našli delo v podjetjih v Grosupljem in Ljubljani, nekateri pa so celo odšli na delo v Nemčijo in druge države. Tudi zato je danes v vasi le še malo kmetov, še manj potencialnih prevzemnikov kmetij.

Z odraščanjem sredi sedemdesetih do konca osemdesetih let smo začeli intenzivneje urejati vodovod, pa tudi z gradnjo meteorčnih kanalizacij zaradi hudourniških voda, urejati in utrjevati poti, poskrbeli smo za izboljšanje električnega omrežja, napejlali nekaj telefonskega omrežja in javne razsvetljave ... Danes ugotavljam, da je težava že v tem, kako vzdrževati to zgrajeno javno infrastrukturo.

Nato je prišla osamosvojitve Slovenije. Ljudje v našem kraju smo bili pri tem skoraj stooletno enotni ... Prav v tem času smo ob gasilskem domu imeli postavljene gradbene odre in izvajali dela na fasadi, ki pa smo jih zaradi vojne morali celo ustaviti za nekaj mesecev (delavci pri obrtniku so bili večinoma z Juga).

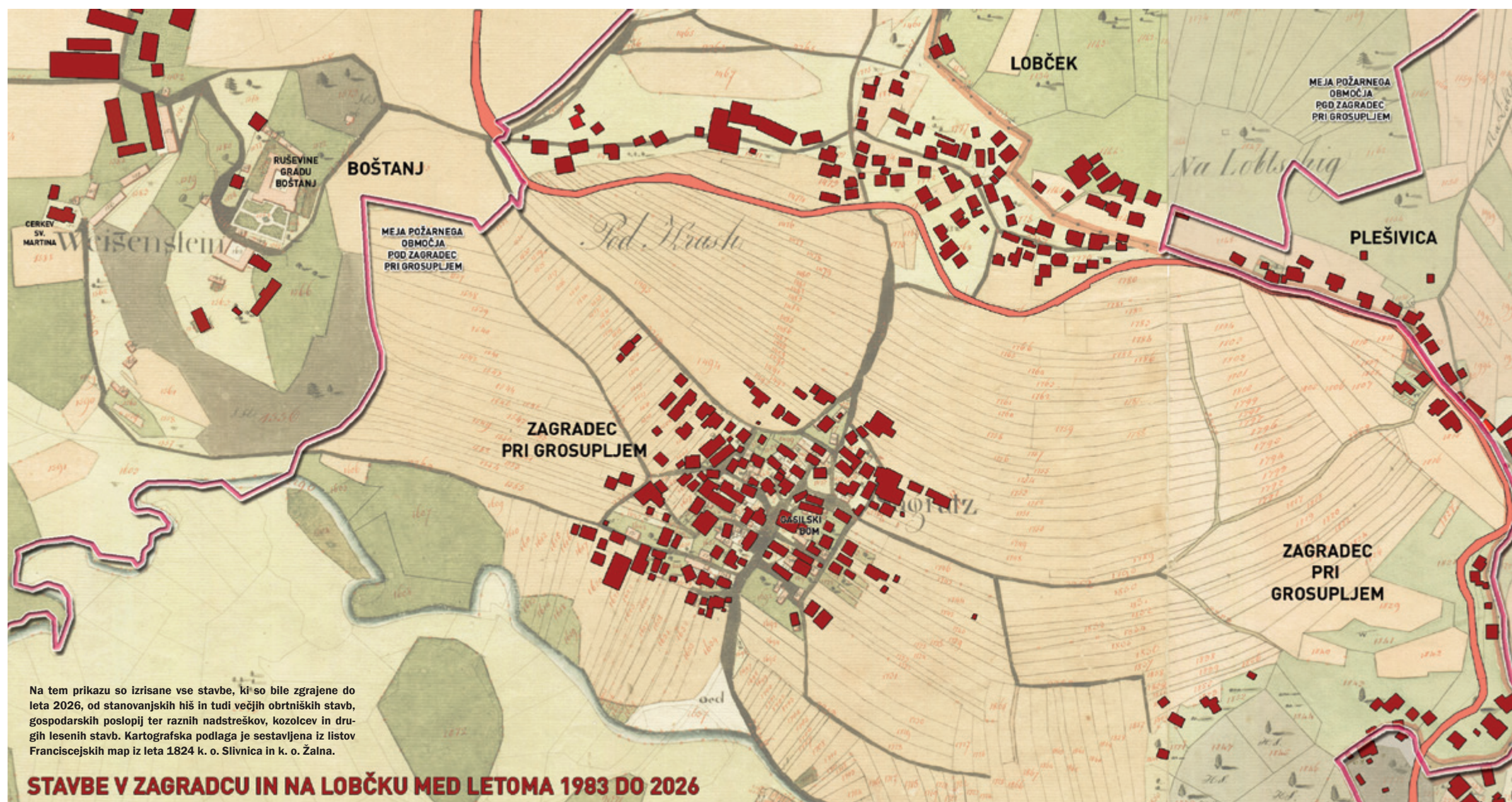
Mnogi smo si takrat rekli: »Zdaj pa bo po naše!«

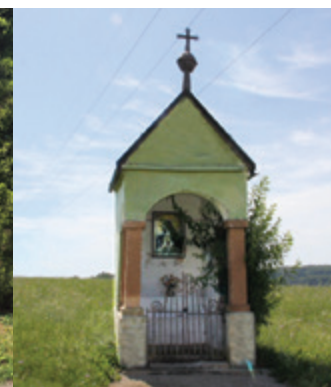
PO OSAMOSVOJITVI SLOVENIJE

Nastopili so novi časi, ki pa za nas niso bili bistveno boljši. Nekateri člani so se hitro vključili v nove »podjetniške« povezave, ki pa ne vaščanom, še manj pa gasilcem niso prinesle nič dobrega. Kmalu je sledilo obdobje »sedmih suhih krav«.

Nam gasilcem pa ostaja poleg tega še grenak priokus, saj postopki denacionalizacije še vedno niso zaključeni in zato pravno-formalno še vedno nismo lastniki ne gasilskega doma ne zemljišča ob njem.

Na srečo je v tem času odrasel nov rod vaščanov, aktivno članstvo mladih gasilcev pa se je že sredi devetdesetih let precej povečalo. Po dobrih desetih letih so prevzeli vodenje društva. Prav ob praznovanju 70-letnice delovanja društva so se začeli uresničevati tudi nova razmišljanja, ki so kmalu privedla do številnih uspehov v desetletju, o katerem pišemo v tem zborniku in sem jih strnjeno nanizal že v začetku tega prispevka.

DOGODKI IN DELO V DRUŠTVU 2016-2026

V tem poglavju prikazujemo neposredno delo in dogajanja na občnih zborih, proslavi, pri organizaciji Florjanovih maš, žalnih sej in pogrebih svojih članov ter organizacije zbiranja sredstev za nove nabave opreme, pa tudi razna gradbena, instalacijska in zaključna dela na gasilskem domu in neposredni okolici gasilskega doma.

2016

Januar do občnega zbora 26. 3. 2016
- Začetek montaže električnih in ostalih vodov ter profilov za knauf v večnamenskih podstrešnih prostorih

Sobota, 26. 3. 2016 - Na občnem zboru
V kulturnem programu na slavnostnem občnem zboru so nastopili domači glasbeniki.

FLORJANOVO POD BOŠTANJEM ZA VSA PGD IZ GZ GROSUPLJE

ZGORAJ: Sobota, 7. 5. 2016, Zbor gasilcev na poti pred začetkom Florjanove maše pred cerkvijo sv. Martina

DESNO ZGORAJ: Predsednik PGD Zagradec pri Grosupljem Matic Miklič pri pozdravnem nagovoru v cerkvi sv. Martina na začetku sv. maše.

DESNO: Pogled od oltarja na prisotne gasilce na levi strani cerkvene ladje.

SPODAJ: Pogled s kora na udeležence pri sv. maši ob praznovanju 70-letnice PGD Zagradec pri Grosupljem

PARADA IN PROSLAVA OB 70-LETNICI PGD ZAGRADEC PRI GROSUPLJEM

Mag. Gregor Zupančič na začetku povorke s slovensko zastavo, za njim Godba Dobrepolje

Mlada gasilca, Žiga Duša in Maj Ferjan, s slovenskim gasilskim znakom pred ešaloni praporov ter gasilcev in gasilk

Praporščak Stane Hočevar v spremstvu gasilcev Alojza Mikliča in Toneta Kastelica. Za njimi prapori prostovoljnih gasilskih društev z Gasilske zveze Grosuplje

Mag. Matic Novljan na čelu praporščakov

Mladi gasilec Jakob Kastelic pred ešalonom mladih gasilcev

Gasilec Lojze Kastelic na čelu ešalona gasilk in gasilcev

DESN0: Častni pozdrav: (od desne proti levi) Uroš Gačnik – predsednik regijskega sveta Regije Ljubljana II, Marjan Šmalc – predstavnik Gasilske zveze Slovenije, Andrej Bahovec – predsednik Gasilske zveze Grosuplje, dr. Peter Verlič – župan Občine Grosuplje, Matic Miklič – predsednik PGD Zagradec pri Grosupljem, Janez Pezdirc – poveljnik Gasilske zveze Grosuplje, Božo Knez – tajnik Gasilske zveze Grosuplje, Niko Mihičinac – poveljnik Civilne zaštite Občine Grosuplje, Janez Svetek – predsednik Krajevne skupnosti Mlačevo, Andrej Šink – župnik Župnije Žalna, Jože Miklič – član UO PGD Zagradec, Tomaž Zupančič – poveljnik PGD Zagradec pri Grosupljem

ZGORAJ: Del častnih gostov na proslavi.

Ker je bilo vreme bolj kislo, smo prireditev spravili pod streho dvorane gasilskega doma, ob gasilskem domu naredili še nekaj začasnih nadstreškov iz platna, za oder nam je služil tovarnjak s cerado, za godbo in praporščake pa smo uporabili nadstrešek ob vrtnem žaru.

Udeleženci proslave v dvorani gasilskega doma

Urednik Jože Miklič predaja zbornik 70 let Prostovoljnega gasilskega društva Zagradec pri Grosupljem 1946–2016 županu dr. Petru Verliču.

Gasilska zveza Slovenije je ob praznovanju PGD Zagradec pri Grosupljem podelila gasilsko plamenico II. stopnje.

Nastopajoči domači glasbeniki v kulturnem programu – Maj Ferjan na cajonu, Tomaž Zupančič in Benjamin Kastelec pa na diatoničnih harmonikah.

Pevski zbor Samorastnik iz Žalne pod vodstvom Draga Zakrajška (v njem poje tudi naš blagajnik mag. Benjamin Kastelec) je sodeloval v kulturnem programu proslave.

Naši predstavniki ob podelitvi Zlatega znaka Občine Grosuplje skupaj z županom dr. Petrom Verličem na proslavi občinskega in državnega praznika v Kulturnem domu Grosuplje, 23. 6. 2016

ZABAVNO TEKMOVANJE V VLEČENJU »GASILSKE C CEVI« (VRVI) Z VESELICO

Sobota, 27. 8. 2016: Na veselici je po zabavnem tekmovanju v vlečenju »gasilske C cevi« za Lambergov pokal igral ansambel Divja kri.
SPODAJ: V pripravi na organizacijo tekmovanja za Lambergov pokal in veselice je sodelovalo okoli 50 članov in članic.

Del osebja, ki je skrbelo, da so bili gostje postreženi.

2017

NADALJEVANJE DEL NA PODSTREHI GASILSKEGA DOMA V ZAČETKU LETA 2017

Finalna dela v podstrešnih prostorih so prav tako opravili domači gasilci v marcu 2017.

OBČNI ZBOR IN ODPRTJE PODSTREŠNIH PROSTOROV

Sobota, 25. 3. 2017: Občni zbor, na katerem je odprtje podstrešnega večnamenskega prostora opravil predsednik komisije starejših gasilcev v GZ Grosuplje Tone Kastelic iz Šmarja - Sapa (ob asistenci Draga Goršča - PGD Žalna, prav tako tudi delegata GZ Grosuplje), ki je bil na občnem zboru tudi delegat Gasilske zveze Grosuplje. Na koncu pa smo domači glasbeniki zaigrali še nekaj narodnozabavnih viž.

2018

OBČNI ZBOR, NA KATEREM SMO PODELILI LISTINO ČASTNEMU ČLANU MIHU HROVATU.

Listina o imenovanju Mihe Hrovata za častnega člana PGD Zagradec pri Grosupljem

Sobota, 10. 3. 2018 - Utrinki iz občnega zbora, ki so se ga udeležile tudi članice A PGD Ivančna Gorica.

Izdelava WC-ja na podstrehi

December 2018 - Izdelava elektro, vodovodnih in kanalizacijskih instalacij za sanitarni prostor na podstrehi ter polaganje keramike in fine montaže WC elementov.

Zbiranje sredstev za novo gasilsko vozilo

V jeseni 2018: Nabiralne akcije, sklepanje donatorskih pogodb za novo gasilsko vozilo ter iskanje najugodnejšega ponudnika za dobavo in predelavo.

2019

Sobota, 16. 2. 2019 - Občni zbor pred organizacijo državnega pokalnega tekmovanja v SSV v organizaciji PGD Zagradec pri Grosupljem se je poleg vodstev sosednjih društev udeležil predsednik Gasilske zveze Grosuplje Andrej Bahovec.

SPODAJ: Predsednik PGD Zagradec Matic Miklič pri svojem poročilu za leto 2018.

DESNO: Predsednik GZ Grosuplje Andrej Bahovec pri pozdravu in predstavitvi dela Gasilske zveze Grosuplje.

2020 in 2021

Četrtek, 12. 3. 2000 - Slovenija je razglasila pandemijo covid-19. Vodstvo PGD Zagradec je že pred tem razposlalo vabila za občni zbor 18. 3., a ga zaradi ukrepov nismo izvedli.

V društvu smo se skladno s priporočili zdravstvenih služb in Gasilske zveze Grosuplje sestajali člani upravnega odbora ter posamezni člani, da smo opravili najnujnejše naloge, povezane z delovanjem društva, in zagotovili operativno pripravljenost za primer intervencijskih posredovanj. Vse sestanke smo opravili na prostem, delo pa na primernih razdaljah.

Sreda, 12. 8. 2020 – Žalna seja in organizacijske priprave na slovo in pogreb (četrtek, 13. 8. 2020) člana Marjana Kramplja (ob spoštovanju ukrepov Covida-19).

Petek, 18. 9. 2020 - Društvo je zaradi odpovedanega termina v marcu ponovno razposlalo vabila na občni zbor za 18. 9. 2020, vendar so bili na državni ravni tik pred tem datumom ponovno uvedeni ukrepi za zajezitev pandemije covid-19.

DRUGA DELA V LETU 2021

Popravlilo zaključnih lat in obrob ter zamenjava nekaj poškodovanih opek na strehi gasilskega doma.

2020 - Izdelava novih regalov za hrambo zaščitnih oblek, pasov, čelad in čevljev.

Torek, 22. 9. 2020 – Žalna seja in priprave na slovo in pogreb (sreda, 23. 9. 2020) zadnjega člana Antona Zupančiča, ki je bil na ustanovnem občnem zboru društva leta 1946. Žalno sejo in pogreb smo izvedli ob spoštovanju ukrepov covid-19.

Dodatna predelava vozila GVM-1 za potrebe posebnih intervencij. Vozilo je v osnovi namenjeno prevozu gasilcev, mladine in opreme za posredovanje pri dimniških in drugih manjših požarih, kot so požari na prevoznih sredstvih in objektih, za nudenje prve pomoči in oživljanja z AED, urejanje prometa ob intervencijah, gašenje manjših travniških in gozdnih požarov ter tudi neposredno gašenje iz hidrantnega omrežja. V tem sklopu smo nabavili še dimniški komplet za gašenje in nekaj dodatne opreme. Vsa ostala oprema je bila prerazporejena v orodno prikolico.

2022

Sobota, 26. 3. 2022 - Po štirih neuspešnih poskusih sklica zaradi covid-19 nam je v normalnih razmerah končno uspelo izvesti občni zbor, ki se ga je udeležilo tudi veliko mladih gasilcev.

2023

Sobota, 18. 3. 2023 - Prisotni na volilnem občnem zboru

2024

Občni zbor 9. 3. 2024

Sobota, 4. 5. 2024 - Organizacija Florjanove maše v cerkvi sv. Martina pod Boštanjem za vseh 6 PGD-jev v Župniji Žalna - PGD Luče, Malo Mlačovo, Velika Loka, Veliko Mlačovo, Zagradec pri Grosupljem in Žalna

2025

Nedelja, 16. 3. 2025 – Žalna seja ob smrti člana in praporščaka Staneta Hočevarja in dogovori o organizaciji pogreba

Sobota, 22. 3. 2025 - Občni zbor

INJEKTIRANJE TEMELJEV STAREGA DELA GASILSKEGA DOMA

Sreda, 29. 10. 2025

Izvajalec
injektiranja
Uretek,
Ivančna Gorica
Cena okoli 10.000 €
skupaj z DDV

Poravnano iz
dotacij Gasilske
zveze Grosuplje oz.
proračuna Občine
Grosuplje

ODSTRANJEVANJE MOČNO RAZPOKANEGA STAREGA OMETA

2026

Sobota, 29. 11. 2025: Pri odstranjevanju razpokanega cokla in dela fasade, ki ga je bilo treba izdelati na novo, so sodelovali tudi mladi gasilci.

Začetek februarja 2026 – Člani, ki so večji pleskanja, so prepleskali večnamenske podstrešne prostore.

OBČNI ZBOR Z UDELEŽBO PODŽUPANOV OBČINE GROSUPLJE

Sobota, 21. 3. 2026 - Predsednik Grega Kastelec je predlagal organe občnega zbora, prisotni pa so predlog potrdili.

Podžupanoma Matjažu Trontlju in Janezu Pintarju smo se za obisk občnega zbora zahvalili z zbornikom 70 let Prostovoljnega gasilskega društva Zagradec pri Grosupljem ter ob tem pripisali, da sta že zdaj vljudno vabljeni na slovesnost 29. 8. 2026, ko bomo izdali dodatek k zborniku za zadnjih 10 let delovanja - 80 let Prostovoljnega gasilskega društva Zagradec pri Grosupljem.

V kulturnem in nato v zabavnem delu občnega zbora smo zaigrali domači zagraški glasbeniki: David, Rok in Tomaž Zupančič na diatonični harmoniki, Jošt Duša na ritem kitari in Jože Miklič na bas kitari.

OBNOVA COKLA, GARAŽNIH VRAT, STOPNIC, DVORANE IN OSTALIH PRITLIČNIH PROSTOROV

V dvorani je bilo treba zamenjati tudi nekaj lesenih oblog.

Po pleskanju dvorane in odra je sledila še zamenjava nekaj električnih stikal in svetil.

Trenutek za fotografijo domačih pleskarjev, ki so prebarvali cokol in kovinska vrata, pa tudi kurilnico in garažo.

Lojze pri pleskanju arhivsko-sejne sobe.

Edo pri polaganju keramike na zunanjih stopnicah.

Pri obnovitvenih delih na gasilskem domu so sodelovali tudi mladi gasilci – ročno so s smirkovim papirjem odstranjevali poškodovani lak na lesenem delu ograj.

Na severnem delu gasilske garaže je bilo zaradi poškodbe na zunanjem zidu treba obnoviti tudi hidroizolacijo. Ob obnovi temeljev je bilo treba najprej umakniti pohodne plošče, po končanih delih pa so jih domači člani ponovno položili.

UREDITEV VAŠKEGA SREDIŠČA IN DOSTOPA DO GASILSKE GARAŽE

Glede na statično problematične stare temelje v kurilnici gasilskega doma se je ponudila priložnost, da se kljub injektiranim temeljem dodatno podbetonira del stene od vogala do temeljev, podbetoniranih leta 2009. Tudi to delo so opravili domači gasilci.

V petek, 17. 7. 2026, je izvajale gradbenih del zaključil grobo nasutje tampona ter na vse revizijske in vtočne jaške na kanalizaciji, vodovodu in na križanju optičnih kablov namestil ustrezne litoželezne pokrove in rešetke, ki jih bo treba pred asfaltiranjem še višinsko uskladiti.

Dela asfalterjev, žal, v tem zborniku še ne moremo predstaviti, saj smo morali gradivo pravočasno oddati v tisk.

